

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput III. Genuinus leges adimplendi praescribitur modus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

de partibus necessario connexis, vel minimis
quæ Prætor non curat, accipienda esse affirmamus (a).

CAPUT III.

*Genuinus leges adimplendi præscribitur
modus.*

Modus, quo leges humanæ sunt adimplende
ille ipse est, qui actum humanum efficit.
Quisquis actum præceptum cum cognitione
& voluntarierate ponit, legi satisfacit; licet ex-
pressam satisfaciendi intentionem non habeat.
Unde si quis, de præcepto Ecclesiæ nihil cogi-
tans, attentus Missæ interesset, suæ obligationi
satisfaceret. Imo si post Sacrum, cui peculiaris
devotione adstitit, de die festo admoneretur,
aliud audire non teneretur; quia priore devoti-
onæ præsentia ecclesiasticæ legi factum est satis. Sed
quid; si actu illo satisfacere quis nollet? Juste
multos satisfaceret. Si tamen neque per hunc
quem rite ponit, neque per alium quemcumque
que actum adimplere legem vellet, hac refrac-
taria voluntate non tam in legem humanam,
quam naturalem & divinam, quæ legum con-
temptum prohibet, graviter delinqueret. Alii
fat multi, & docti contrarium tenent, utque
huma-

(a) Contrarium tamquam nimis laxum, & falsum
Innocentius XI. damnavit, dum 2da Martii Anno
1679. hanc numero 54tam confixit proposi-
tionem: *Qui non potest recitare Matutinum, &
Laudes, potest autem reliquas horas, ad nihil tra-
netur; quia major pars trahit ad se minorem.*

humanae legi satisfiat, intentionem saltem interpretativam (qualis in casu non adest) requiri docent. Hisce & nos (præterquam si de scrupulorum intentione sit sermo) libenter subscribimus. Si enim qui alteri aureum debet, postquam intentione liberali, ac titulo donationis aureum tradidit, adhuc alium titulo debiti exolvere tenetur; potiore jure ab eo, qui contraria intentione actum præceptum ponit, de quo alius exigi actus potest (a).

Nec

(a) Hanc quæstionem vanis, ac frivolis P. Concina adnumerat, eamque extra Casum scrupulorum verbis ludere &c. existimat. Nam (inquit Tom. 6. lib. 1. Diss. 5. de leg. hum. cap. 9. num. VI.) quis ratione utens præfatos hos duos actus eliciet? Quis tam stultus, ut velit peccatum committere, dum actum virtutis exercet? Nam qui constituit, se nolle hac auditione Missæ, hac recitatione Officii implere præceptum, vel deliberat aliam audire Missam, aliud recitare Officium; vel definit, se reapse nolle toto illo die adimplere præceptum, licet deliberate rem præceptam ponat. Ego in primo casu non modo permitterem, & obligatum declararem (nisi aliqua obstaret scrupuli circumstantia) ad audiendum aliud Sacrum, aliudque recitandum Officium; sed in pœnam sui otiosi actus tertiam Missam audiendam, tertium Officium recitandum (ut ita dicam) imponerem. In secundo casu hominem rejicerem ut dementem, tamquam qui vellet peccare, ut peccaret. Nam rem præceptam attente, & diligenter exequitur urgente præcepto; & præceptum implere recusat? Delirium hoc mihi apparet. Sed, inquis, si re ipsa similis reperiretur stultus; quid sententiæ fer-

Nec tamen, ut humanæ legis adimpletio virtutis motivo, aut caritatis habitu fiat, necessarium est. Motivum siquidem virtutis in intellectu & voluntatis actu consistit: qui soli Deo reservatur, uti jam supra ostendimus. Nihilominus qui secluso virtutis motivo, omnique interna mentis attentione neglecta leges adimplere præprimis Ecclesiasticas solent, in legem naturalem vel divinam, quæ sancta sanctè ac digne peragi jubet, ut plerumque impingunt. Quamobrem explodenda est, ac detestanda Caramuelis opinio, qui docet, attentionem in divini Officii recitatione non esse de præcepto. Addit autem de se ipso loquens: *Et nihilominus nullo crucior scrupulo, nullo dubio angor, quam prudenter suppono, me ad actionem internam non teneri. Ego me ne venialiter quidem peccaturum in hac materia certo scio, & ita certo, ut possim jurare (num. 442.).* Si sic orando Deus non illudatur, quoniam umquam modo illudetur? Absolunde proponendo confutatur satis tam absurda opinio.

Ut legi pœnali, qua pœnali, fiat satis, ante Judicis sententiam pœnam in se ipso exequi nemo ullus tenetur, si pœnæ executio actum quemdam positivum exigat; quia hujusmodi actu pœnali quis semetipsum infamaret, quod plerumque sanæ rationi adversatur. Attamen pœna mere *privativa*, nimirum inhabilitas a

Jure

ferres in ipsum? Ad aliam audiendam Missam, ad aliud recitandum Officium obligarem, ut peccati pœnam lueret. Ita Ille.

Jure in transgressores statuta, quæ actus cujusdam omissionem e. g. *fructuum non fruitionem* præcipit, ante Judicis decisionem subiri debet; quia ultimatæ legum clausulæ: *Ipsa facto: Ipsa jure* &c. id clare significant. Profecto si Judex privata pænæ executionem mandandi potestate pollet; cur simili potestate Jus commune careat, jam non apparet. Hinc si quis legem violat, cujus transgressioni mutilatio, aut honorum publicatio est adnexa, antequam condemnetur, a subeunda pænâ liber manet: Econtra si Canonicus non profitetur, non residet &c. fructuum emolumento, priusquam Judex pronunciet, ipso facto privatur.

Possintne actu unico plura præcepta adimpleri, ex legis tenore, ac Legislatoris fine speciali est desumendum. Nisi probata ex consuetudine ac Timoratorum sensu pro unico actu interpretatio fieri in dubio possit, per plures distinctos actus distinctis præceptis occurrendum erit. Sic per unicum jejunium præcepto quadragesimali, quatuor temporum, & Vigiliæ satisfacimus; non item per unicum Missæ auditionem Ecclesiæ, & Confessarii præcepto. Similiter uno, eodemque tempore per plures actus pluribus diversis præceptis satisfieri potest, si actus unus compatitur alterum, & utriusque simul salva stet conditio. Unde sub Missa præcepta Breviarium recitare (a), non item confessionem paschalem lon-

(a) Vix ego consulerem absque peculiari necessitate, ut quis eodem tempore & Missam die festo audiret, &

longiorem peragere licet; quia debita ad utrumque actum attentio in primo, non secundo casu salvatur.

Plures nonnumquam leges concurrunt, quae simul observari non possunt: cedere igitur legi inferiori, prevalere superior debet. Si leges invicem comparentur, lex naturalis positiva divina humanae, negativa affirmativa erit praefata ferenda. Unde servitium aegroto impendendum Missae auditioni est praehabendum; potius fidei praecipio, quam Principis mandato obtemperandum. Quodsi plures leges *eiusdem ordinis* puta plures naturales, plures divinae, vel affirmativae &c. concurrant, illa, quae ad nobilioram virtutem tendit, quaeve magis saluti necessaria videtur, praeter altera est adimplenda. Secus quod facit, divinae Sapientiae ordinem invertit, nisi invincibili ignorantia excusetur, graviter peccat (a). Hinc Parochus, qui ad suam vitam conservandam, & ad ovium suarum salutem promovendam lege naturali stringitur, postea tempore oviscularum curam vitae suae securitatem

Et horas canonicas persolveret. Contrariam sententiam, utpote communem, non improbo. tam severa aeternitas qui tributa Deo debita sunt, nescio, quo animo divitias Misericordiae divinae copiosas sperare valeant. P. Concina Tom. VI. lib. I. Diff. 5. cap. 10. num. III.

(a) Regulas utiles in legum concursu observandas tradit D. Amort in sua Theologia Morali Tom. I. Tract. 2. de legibus. §. 9. Q. 13.

preponere debet, & Parochianus in rebus ecclesiasticis Pastori magis, quam loci Præfecto obedire tenerur (a).

CAPUT IV.

Legum humanarum Subjectum proponitur.

Omnes rationis usum habentes naturæ legibus subijci, nullus nisi atheus negat. Divinis quo-

(a) Ut lex humana actu obliget, sufficiens ejusdem promulgatio præcedat, necessum est. Sine leges pontificiæ solam Romæ, anve in singulis, in quibus obligent, Provinciis promulgandæ? Scholastici disceptant. Communior, ac verior Sententia legum, quæ Jus novum constituunt, promulgationem in singulis Diocæsesibus faciendam esse propugnat. Id enim clare in Jure civili (*Novell. 66.*) pro legibus imperatoris statuitur, eademque prorsus ratio de legibus papalibus tenet. Absque hac enim promulgatione nec *authentica*, nec *uniformis* legum notitia ad subditos perveniret, sicque amplius consultationi, aliisque absurdis ad Christianam Rempublicam pateret aditus; quem tamen ut perpetuo præcluderet, Christus suos Apostolos, aliosque Evangelii Præcones universum in mundum misit. Apostoli Decreta, Ierosolymis concepta, ad eos, qui Antiochiæ, Syriæ, & Ciliciæ erant per Judam & Sylam direxerunt. Zephirinus Papa suum de Mæchis pœnitentibus ad pacem recipiendis Decretum in omnes Christiani Orbis partes distrahi voluit. Eundem morem Innocentius III. circa Canonem *Omnis utriusque sexus* de Communionem paschali, & Pius IV. circa Sacri Tridentini Concilii Decreta observarunt. Sed de his latius Canonistæ.